

ЛЕКЦІЯ 2

Сучасний світ змінюється настільки швидко, що в межах життя одного покоління відбуваються кардинальні зміни, які стосуються всіх сторін існування людини. XXI століття кидає виклик усім галузям людської діяльності. Усі ці зміни вимагають від особистості винахідливості, гнучкості, творчого підходу до розв'язання проблем, уміння застосовувати знання в нестандартних ситуаціях. Важливу роль у процесі означених перетворень відіграє стрімкий розвиток науково-технічного прогресу та глобальна інформатизація усіх галузей виробництва, зокрема сфери фізичної культури і спорту. Адже інформаційні технології застосовуються як у навчальному процесі з фізичної культури, так і в галузі спорту: аналіз техніки руху спортсмена відповідно до біомеханічних параметрів, створення техніко- тактичних схем, адаптаційні моделі можливостей спортсменів та їх реакції на фізичне навантаження у різних зонах інтенсивності.

На наш погляд, саме оздоровча спрямованість фізичного виховання у навчальних закладах, інтеграція змісту навчального предмета «Фізична культура» та інші освітні галузі у поєднанні з використанням інноваційних технологій і нових нестандартних підходів до навчання й виховання дозволяють досягнути очікуваного результату – сформувати гармонійно розвинену, конкурентоспроможну особистість, здатну до самореалізації.

Традиційна система організації фізичного виховання потребує реформування, що дозволить повніше реалізувати ціннісний потенціал фізкультурно-спортивної активності молоді. Означені перетворення повинні супроводжуватися впровадженням інноваційних технологій, що дозволять вирішити проблему залучення молоді до занять фізичною культурою та спортом.

Питанню використання інформаційних технологій у навчальному процесі, зокрема у фізичному вихованні, присвячено дисертаційні дослідження багатьох учених: Д. Васильєва, С. Гур'єва, Л. Заневської, Р. Клопова, І. Циби [3; 6], Г. Генсерук, Г. Дробініна, С. Козлова та ін.

Важливий внесок в обґрунтування ролі інноваційних технологій у сучасному навчанні зробили О. О. Грецько, Л. І. Скалій, Т. А. Бабенко, О. Токменко.

Трактування та характеристика інноваційних технологій у галузі фізичної культури представлені у роботах Л. Вікторова, З. Абасова, В. Ашаніна, Я. Белькасема, С. Єрмакова, Л. Іващенко, І. Огірко та ін. Дослідниками запропоновано широкий спектр комп'ютерних програм для багатьох напрямів фізичного виховання, які мають оздоровчу, навчальну та тренувальну

спрямованість. Автори доводять, що використання інноваційних технологій у галузі фізичного виховання і спорту сприяє активній діяльності вчителя й учнів, якісному засвоєнню навчального матеріалу та активізує навчальний процес в цілому.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку суспільства інформаційно-комунікаційні технології набули широкого застосування у більшості видів людської діяльності. Пріоритетним завданням системи фізичного виховання у світлі рекомендацій Національної доктрини розвитку освіти в Україні та в ряді відповідних державних документів і програм означено формування відповідального ставлення людини до власного здоров'я як до найвищої суспільної цінності. Таким чином, для забезпечення ефективного функціонування системи фізичного виховання в умовах радикальної мінливості українського суспільства виникає гостра необхідність пошуку оптимальних та ефективних засобів фізичного виховання для покращення організації навчального процесу молодого покоління. Адже саме фізичному

вихованню відведено роль суспільного фактора адекватного реагування на порушення здоров'я школярів, дестабілізацію їхньої поведінки та зміну життєвих орієнтацій.

Отже, саме нові засоби та раціональні методи фізичного виховання ми виокремлюємо як інноваційні (новітні) технології фізичного виховання і як такі, що дозволяють вирішувати поставлені завдання, які відповідають прогресивним тенденціям розвитку суспільства.

За даними багатомовної інтернет-енциклопедії Вікіпедія, під засобами інформаційних технологій (ІТ) слід розуміти: програмно-апаратні засоби й обладнання, які функціонують на базі мікропроцесорної, обчислювальної техніки, а також сучасних засобів і систем інформаційного обміну, що забезпечує операції щодо збору, накопичення, зберігання, обробки, передачі інформації; пристрої для перетворення даних із графічної або звукової форми у цифрову і навпаки; засоби та пристрої маніпулювання аудіовізуальною інформацією (на базі технології "мультимедіа" і "віртуальна реальність"); сучасні засоби зв'язку; системи штучного інтелекту; системи машинної графіки; програмні комплекси (мови програмування, транслятори, компілятори, операційні системи, прикладні програми) та інше.

Фізична культура, по суті, є комплексною дисципліною і вимагає використання різноманітних вербальних та невербальних, аудіо- та відеозасобів. Саме їм відводиться важлива роль під час організації навчального процесу з даного предмета. Засоби мультимедіа-технологій допомогли створити новий вид дидактичного матеріалу – електронний гіпертекст, де теоретичний матеріал підкріплюється ілюстрованим, що включає малюнки, таблиці, анімацію та відео. Мультимедійні програми мають поліфункціональне призначення і в процесі організації навчального процесу можуть виконувати різноманітні функції. Зокрема застосовуватися як джерело інформації при підготовці до проведення уроку, у процесі

використання електронних посібників для теоретичної підготовки з окремих видів спорту (легка та важка атлетика, гімнастика, гандбол, футбол тощо), а також вони дозволяють в подальшому осмислено та продуктивно застосовувати одержані знання на практиці. Крім того програмні та апаратні засоби використовуються для забезпечення проведення спортивних змагань.

Покращенню організації навчального процесу з фізичної культури сприяють і спортивні інтернет-ресурси, які дозволяють оперативно одержувати актуальну інформацію про події та досягнення в спорті. Як приклад, наводимо декілька популярних українських та зарубіжних ресурсів, присвячених спорту:

- спортивне інформаційно-аналітичне видання (<http://www.sport.com.ua>);
- «Чемпіон»: інтернет-видання (<http://www.champion.com.ua>);
- ресурс, присвячений футболу (<http://www.football.ua>);
- ресурс, присвячений боксу (<http://www.boxnews.com.ua>);
- «Спортобоз» (<http://sport.oboz.ua>);
- спортивний портал (<http://www.sport.ru>);
- «Євроспорт» (<http://www.eurosport.ru>).

Інформаційні технології мають досить високу дидактичну ефективність, забезпечують інтерес до навчального предмета та сприяють формуванню теоретичних та методичних аспектів з фізичної культури.

Проте на даному етапі становлення системи освіти України, реалізації проектів використання інформаційних та телекомунікаційних технологій як засобу підвищення ефективності навчального процесу, зокрема програмованого навчання з фізичного виховання, виникають труднощі організаційного і технічного характеру, наприклад: відсутність методичних та навчальних матеріалів, недостатній досвід роботи з

комп'ютером, мережею Інтернет та електронною поштою у викладацького складу. Означені проблеми слід невідкладно вирішувати.

Розвиток освіти ХХІ століття спонукає до оновлення методів та прийомів навчання, використання в навчально-виховному процесі інноваційних технологій, сучасних концепцій та способів формування в учнів предметних та життєвих компетенцій. Адже тільки здорова дитина в майбутньому зможе реалізувати свій талант.

Інноваційні процеси в системі фізичного виховання диктуються новими соціально-економічними умовами, соціальними запитами суспільства. Перед педагогами стоїть важливе завдання – виховати та підготувати молодь, спроможну активно включатися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформацією.

Отже, широке застосування засобів інноваційних технологій, що сприяють ефективності педагогічного процесу, можуть перетворити організацію навчального процесу з фізичного виховання на високопродуктивний, мотивований та інноваційний процес формування всебічно розвиненої особистості.

Процеси інформатизації, глобалізації, нові можливості Інтернету, технологій, що стрімко розвиваються, впливають на вже небезпечно для дітей та молоді обмеження рухової активності, тому вимагають пошуку освітніх інновацій у фізкультурно-оздоровчій роботі. Модернізація освітньої галузі має відповідати викликам часу і потребам особистості, яка здатна реалізувати себе в суспільстві, що постійно змінюється.

Державна політика у сфері освіти передбачає розбудову освітнього простору, що базується на інноваційних засадах, та його інтеграцію до європейського та світового освітнього просторів. Одним із шляхів розвитку вітчизняної освіти згідно з Проектом Стратегії розвитку державної молодіжної політики є розширення додаткових безкоштовних можливостей для занять фізичною культурою та спортом у системі закладів освіти;

розвиток мережі безкоштовних закладів фізичної культури та спорту для дітей та молоді поза системою формальної освіти. Впровадження інноваційних підходів в навчально-виховний процес закладів освіти мають сприяти підвищенню якості фізкультурно-оздоровчої роботи та забезпечення її доступності і ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій результативності традиційних підходів щодо профілактики та попередження можливих негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі, культивування цінностей здоров'я та здорового способу життя вітчизняної системи фізичного виховання свідчить про їх декларативний характер, який не торкається засобів організації і здійснення навчально-виховної діяльності. Інноваційні підходи в системі фізичного виховання розглянуті в таких аспектах: теоретико-методичні засади інноваційних технологій в системі фізичного виховання молодших школярів, форми роботи школи по формуванню знань зі здорового способу життя, форми занять з фізичного виховання; теоретико-методологічні основи неспеціальної фізкультурної освіти учнівської молоді; вплив програм з традиційними та інноваційними засобами фізичного виховання на фізичний стан молодших школярів; рекреаційно-оздоровчі технології у процесі фізичного виховання молодших школярів.

Таким чином, традиційні форми і засоби фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми в системі освіти на сьогодні не в повному обсязі відповідають сучасним вимогам і потребують зміни на більш ефективні. Тому важливо окреслити систему інноваційних підходів в організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти.

На сучасному етапі розвитку суспільства існують проблеми з визначенням коректного тлумачення конкретних термінів, так під поняттям «підхід» мається на увазі певна ідея, концепція, принцип. Підхід центрується на основних для нього одній або двох-трьох категоріях і

визначається певною позицією, точкою зору, що обумовлює дослідження, проектування, організацію того чи іншого явища, процесу, в тому числі фізкультурно-оздоровчої роботи. Так, наприклад, для системного підходу такою його категорією є «система»; для проблемного підходу – «проблема», для особистісно-орієнтованого підходу – «особистість», для традиційного підходу – «традиція», для інноваційного підходу – «інновація» тощо. Таким чином, в якості об'єкту дослідження обрано саме інноваційний підхід в організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти.

Історичні відомості щодо появи освітніх інновацій пов'язані з періодом зародження експериментальної педагогіки другої половини XIX ст. З 60-х років минулого століття феномен «інноваційність» став ключовим у характеристиці постіндустріальної формації – її становлення і розвитку. Інновацію варто розглядати як реалізоване нововведення в освіті – у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості (методиках, технологіях), у змісті та формах організації управління освітньою системою, а також в організаційній структурі закладів освіти, у засобах навчання і виховання та у підходах до соціальних послуг в освіті, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу.